

'Focus op kwaliteiten, niet op beperkingen!'

'Scholen bieden nu nog geen passend onderwijs en als ze zo doorgaan, vrees ik het ergste voor de toekomst. Het onderwijs moet niet focussen op beperkingen, maar op kwaliteiten.' Dat stelt Emiel van Doorn aan de vooravond van de Week van Passend onderwijs, zelf afkomstig uit het speciaal onderwijs ('ik had een laag IQ, adhd, contactgestoordheid en dyslexie') en nu auteur en veel gevraagd spreker op congressen.

Van Doorn, medeoprichter en bestuurslid van de Stichting ter Bevordering van de Cognitieve Ontwikkeling, praat snel en gedreven. Af en toe zegt hij: 'Dit moet ik even reguleren', daarmee duidend op zijn adhd die het nu en dan overneemt. Hij spreekt 5 april op het CNV Onderwijs-event O-factor in Groningen en Drenthe. 'Ik word niet gevraagd als spreker vanwege mijn beperkingen, maar vanwege mijn kwaliteiten. En dat wens ik elk mens, elk kind toe, dat kwaliteiten gezien en ontwikkeld worden.'

VERDRIETIG

Vier boeken heeft Van Doorn inmiddels op zijn naam, allemaal geschreven met een co-auteur. 'Ik weet dat ik moeite heb met schrijven, dus doe ik het samen met iemand', verklaart hij. Zijn laatste boek - *Basisboek Mediërend leren, van medisch labelen naar omgaan met verschillen* - staat bol van 'geloof in de groeikansen van elk individu en in het samen aangaan van uitdagingen'. Er staat: *Elk mens heeft*

Op www.passendonderwijs.nl staat meer over de Week van passend onderwijs van 24-28 maart, waaraan inmiddels dik 150 scholen meedoen.

Illustratie: Susi Bikke

groeimogelijkheden. En iedereen heeft er recht op dat er iemand is die vertrouwen heeft in zijn kwaliteiten. (...) Mediërend leren vraagt van ons om mensen in hun totaliteit te zien. Dit betekent onder meer dat de aandacht uitgaat naar het ontwikkelproces en zich niet beperkt tot het leerproces.

Van Doorn is zelf het levende bewijs van zijn theorie dat focussen op kwaliteiten veel beter werkt dan focussen op beperkingen. 'Ik had een laag IQ, dyslexie, adhd en contactgestoordheid, wat nu pdd-nos zou heten, en zat in het speciaal onderwijs. Daar was vooral aandacht voor mijn beperkingen, waardoor ik daar steeds weer mee geconfronteerd werd. Ik werd recalcitrant, mijn zelfbeeld kelderde en ik ontwikkelde me tot de grootste pestkop van de school. Het was vreselijk! En toen stond er een leraar op, die ik nog eeuwig dankbaar ben, die zei dat ik andere kwaliteiten had: ik kon goed organiseren en analyseren. Door mijn pestgedrag wist ik feilloos wat iemands zwakke plek was. Nu gebruik ik die analytische vermogens om kwaliteiten bij kinderen te ontdekken. Ik werd zelf leraar en een goeie ook. Op dit moment zou dat niet meer kunnen, omdat ik niet door de taaltoets zou komen door mijn dyslexie. Daar word ik heel verdrietig van.'

ELKAAR HELPEN

'Op dit moment bieden scholen geen passend onderwijs aan', stelt Van Doorn onomwonden. 'En als ze op de oude voet doorgaan, zullen ze dat ook na 1 augustus 2014 niet gaan doen. Ik snap dat leraren bang zijn dat ze straks overspoeld worden door zorgleerlingen. "Dan heb ik vijf adhd'ers, twee autisten, een dove en twee dyslectici in de klas!" zeggen ze dan. Als je zo over kinderen praat, maak je het jezelf wel heel moeilijk. Het zijn kinderen met adhd en daarnaast tig kwaliteiten.' Van Doorn keek rond in Finland en Nieuw-Zeeland, waar het onderwijs inclusief is en in even grote klassen wordt gegeven als hier. 'Ze werken daar vanuit de ontwikkelingspsychologie. Daar sluiten ze niet aan bij adhd, maar bij het kind in z'n totaliteit. Hier volgen de leraren trainingen over alle stoornissen die er maar zijn, waarmee ze hun werkdruk alleen maar verhogen. Als je van alle leerlingen de kwaliteiten ontdekt en definieert, kunnen ze elkaar helpen en ondersteunen in de klas. In Finland en Nieuw-Zeeland worden leerlingen met problemen niet bij elkaar gezet, zoals hier, maar juist verspreid door de klas, zodat ze wat aan hun klasgenoten

Emiel van Doorn spreekt op de O-factor op 5 april in Groningen en Drenthe. Kijk voor het programma met alle sprekers en workshops in alle provincies op www.cnvo.nl → O-factor.

kunnen hebben, over en weer. Want bedenk dat het snelle reageren van een kind met adhd heel verhelderend en stimulerend kan zijn voor de wat tragere denkers in de klas.' Hij zucht: 'We moeten echt een omslag in denken maken! En snel!'

STIL ZITTEN

'Vaak komen leraren bij het definiëren van kwaliteiten niet verder dan "hij kan goed voetballen" of "zij heeft veel vriendinnen". Maar ik denk aan kwaliteiten als analyseren, niet impulsief denken, plannen, organiseren', vertelt Van Doorn. 'Je kunt een zogenaamde *queenbee* zien als een probleem: het meisje dat de klas leidt en met haar volgelingen alles bepaalt. Je kunt echter ook de leiderschapskwaliteiten van deze leerling zien en haar een mooie toekomst schetsen als ze die op een positieve manier in gaat zetten. Ik vind het goed dat leraren zich verdiepen in allerlei stoornissen, maar bij het hoofdstuk "tips" moeten ze ophouden met lezen. Daar wordt namelijk uitgegaan van de autist of de adhd'er of de dyslecticus. Vraag liever aan de leerling zelf wat gaat werken. Maak ook samen met het kind een handlingsplan of ontwikkelperspectief.' Hij lacht voluit: 'Bij tips voor dyslectici staat bijvoorbeeld dat ze extra tijd moeten krijgen voor een examen. Nou, ik met mijn vorm van dyslexie waarbij ik geen moeite heb met lezen, alleen met schrijven, moet daar niet aan denken! Nog een half uur extra stil zitten met mijn adhd! Onmogelijk!'

Ciska de Graaff

Van Loo, F., & Van Doorn, E. (2013). *Basisboek Mediërend Leren*. Uitgeverij Boom, Amsterdam. ISBN 978-946-1053-138. Prijs: € 22.50. www.stibco.nl